

~~XXXXXXXXXXXXXXX~~ Na križu letnica 1596. Nizek, strešno prirezan podstavek, nosi štirioglat steber venčan z gotskim zidcem, nad tem 4oglate masivna duplina z Jezusom na križu z s ^{obličje} plapolajočim leidentuchom. Streha piramidna, gori križ. Pred stebro nepravilno okrogel kamen s 4oglate duplino in luknjami, kjer je bila pritrjena kaka plošča, pokirvalo - puščica. Poleg dupline grobo izklesan relief roke. Ravljica pripoveduje, da je to okamenela roka roparja, ki je puščico oropal.

Znamenje ima zadaj 4oglate precej globoko odprtino.

Stele, XV, 25.7.1922, str.23 - 23'

Ignaz Orožen berichtet: "Ähnliche Säule wie beim ^{Tuff} ~~Tuff~~ steht am halben Wege nach St. Michael. N.F.

MDZK: št.27,1.1901, str.5: Die Lichtsäule am Dome zu Marburg sowie..... von dr.J.Pajek.

(Ign.Orožen: Das Bisthum und die Diöcese Lavant, 4.del,1. 1881, str. 90.)

Kamnit glavni portal z napisom: 26 Templum archangelicum propita Orium 37.

Lepa lesena vrata, rezljana, okrašena z angeljskimi glavicami in karakter. listnimi zavoji. Sreda 17. stol. Na notranji strani bogati kovani oboji. Na sklepniku slavoloka letnica 1637 A B.

Prezbiterij z gotskimi okni enake oblike kot pri sv. Katarini je enotne stavbe. Svod sloni na preprostih renes. konzolah in je prvoten. Ladja ima enaka šilasta okna, Prvotno ravno krita ima sedaj na notranje pilastre oprt svod.

Vel. oltar zelo bogato delo srede 17. stol. Nadčloveško arhangel Mihael v sredi.

Polihromacija v splošnem prvotna, deloma obnovljena! Ozadje kostnjevo sinja

riavo, za pilastri olivn zelenkasto, obakrat diskretno marmorirano. Pod glavno nišo napis, ki je radi tabernakelja nečitljiv. Doleč ven potegnjene konzole nosijo str. krila, kjer zopet konzole z angeljskimi glavicami ~~ne~~ nosijo stebre (v spodnjem delu pokrite s karakter. kartušami iz granatnih jabolk, grozdja in sadja. Glavni del vit, po žlebu se vije zlat pas iz grozdov, granat in perja,

po višinah pa srebrn pas iz listov. Ornamentika obleke povsod zlatena. Spodnji deli oblek zeleno in živo plavo lazirani. Na oltarju sami angelji na zunanjih volutah od leve proti desni, angelj varuh in angelj Tobijev, na krilih med stebri 2 angelja s kadilnico in žezli. Na tramovih sedita 2 hvaleča angelja. Nad volutami nad krili stojita 2 s trodelnimi svečami. V atiki relief Boga očeta, na atiki 2 angelja s palmami 2 z muzikalnim orodjem in eden z lilijo. Pod glavno nišo 4 klečeči angelji s svečniki.

Prižnica iz sr 18.stol.

2 str. altaria, bogata iz srede 17.stol. Zadnji na moški strani z velikim križem iz 17.stol. je iz zač.18.stol. Dobra slika svetnika, ki ga ne razpoznavamo, je iz iste dobe. Močno oslepele vsled prepererelega firneža. Potreben restavracije. Slika sv.Mihaela v vel.oltariu ima samo dekorativno kvaliteto in je v spodnjem delu popolnoma odrgnjena.

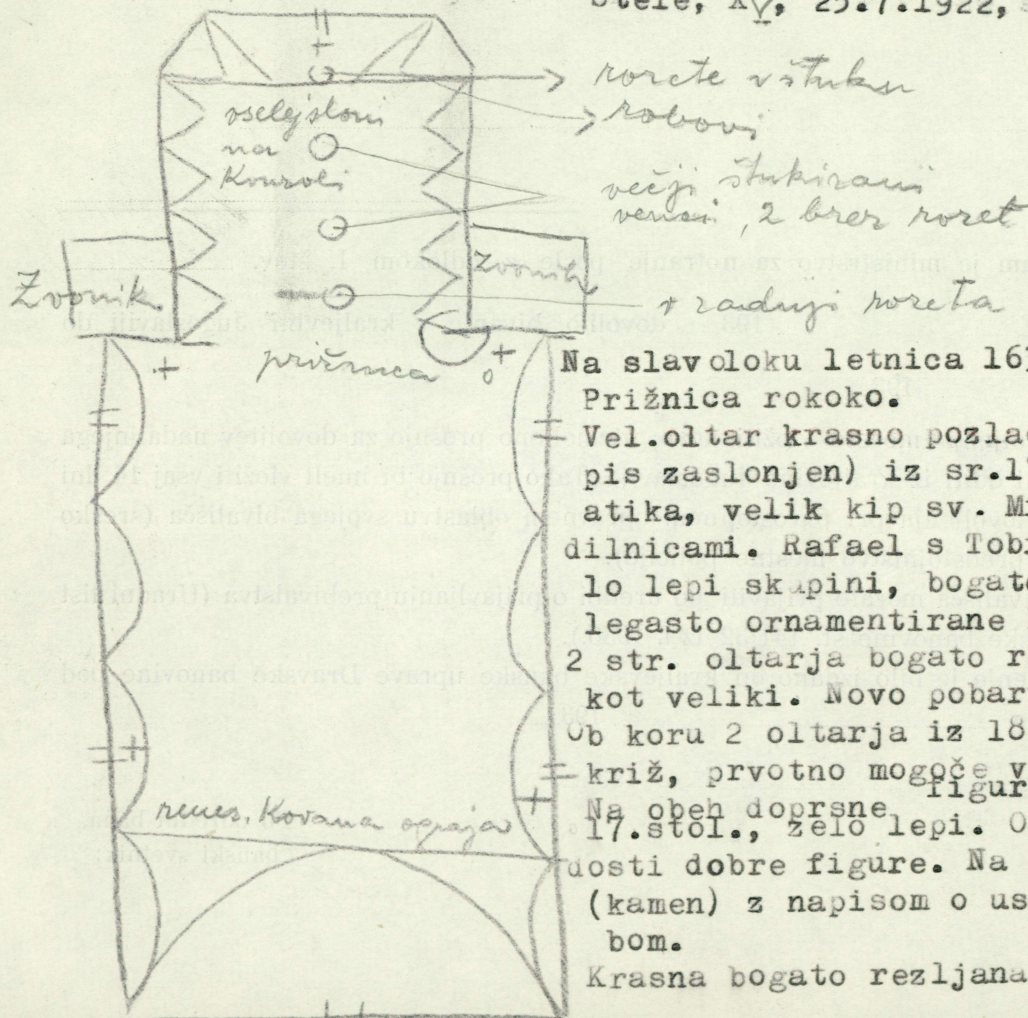
Zadnji oltar na ženski strani z 2 doprskimi figurama - relikviji (tudi na moški strani taki in eden v zakristiji) je dobro delo srede 18.stol., z dobro polihromacijo.

Nad sev. str. vhodom napis z lepim okvirom: Anno salutis MDCCXXXVII Ferdinando III. Imp. Devotus Georgius ^{Jark} Iach singulari quodam divini numinis impulsu in honorem sancti Michaeli templum hoc iuxta quae deo dedicaverat bona in ipso summo montis olivarum vertice a fundamentis biennio ante obitum eius erigere incepit unde archangeli propitiantibus signis et favoribus excito undique miro christi-anorum concursu priorum elargitionibus et opera domini Michaelis Penitsch et Iacobi fratris prefati Iarch feliciter absolutum fuit deinde e reliquiis S.S.

Relati Felicissimi Luciani Mansveti et Mutiani martyrum a R^m q^m domino Michaeli Wallich archid. et tiberiensi parcho qui foundationem fieri concesserat et pr moverat datatum cunctis fidelibus archangelicum factum est propitiatorium in quarum rer memoriam Don Ioannes XPMVS Cobelli episcopus Rosonensis scm. consiliarius huius filialis et tiberiensis ecclesiae praelatus qui sua munificentia

praedictas S.S. reliquias in deauratis bustis collocaverat ac septen sacrae
parsionis stationes fundaverat hoc epitaphium fieri fecit Anno 1648.

Stele, XV, 25.7.1922, str.19 - 22.

Na slavoloku letnica 1637 in začetnice A.B.
Prižnica rokoko.

Vel.oltar krasno pozlačeno rezbarsko delo(na-
pis zaslonjen) iz sr.17.stol. Svedrsti stebri
atika, velik kip sv. Mihaela, 2 angelja s ka-
dilnicami. Rafael s Tobijem - angel varuh - ze-
lo lepi skupini, bogato "uhlovje", votle pres-
legasto ornamentirane konzole stebrov.

2 str. oltarja bogato rezljana iz istega časa
kot veliki. Novo pobarvana.

Ob koru 2 oltarja iz 18.stol. Na desno^{em} veliki
križ, prvotno mogoče v slavoloku.

Na obeh doprsne figure, relikviariji iz sr.
17.stol., zelo lepi. Oltar ima baldahim in
dosti dobre figure. Na sev. steni lepa tabla
(kamen) z napisom o ustanovitvi cerkve in gr-
bom.

Krasna bogato rezljana in z bogatim okovjem

obita vrata iz časa postanka.

Na portalu letnica 1627.

Visoka šilasta okna brez krogovičja. Zvonik in cerkev ima postavek s pristrešnim vencem. 4 z žlebovi izpodrezani venci predstavljajo nadstropje zvoniku. Na oglih podstrešnega vencana kamniti odtočniki za deževnico.

Stene cerkve so na vrhu zaključene z vzvalovljenim profiliranim vencem.

Zidava solidna s kamnitimi ogli, venci, obodi oken, portali itd.

Stele, CX, 7.7.1940, str.2 - 3.

Die Generalkonservatoren berichten: die statliche Kirche ist etwa 200m über dem Tale am östlichen Ende eines von West nach Ost streichenden Höhenzuges Höhenzuges gelegt, der nach drei Seiten steil abfällt und sich nur nach Westen allmählich erniedrigt und so einen imposanten, von Kapellen besetzten Zugang zur Kirche ermöglicht. Die im Jahre 1637 erbaute Kirche besteht aus einem mit einer Kuppel eingewölbten Schiff und einem quadratischen Presbyterium mit abgeschrägten Kanten. Südlich und nördlich vom Westende des Presbyteriums steht ein mit einem Zeltdache überdeckter Turm, von denen der nördliche aus der Erbauungszeit stammt, während der südliche erst später über einer teilweise zerstörten Sakristei nach dem Vorbilde des Nordturmes errichtet wurde, ohne in einem Mauerverbände mit dem Kirchenschiff zu stehen.. Vor dem Portal befindet sich eine kleine, auf Säulen ruhende Vornalle. Die Holztür dieses Portals ist noch alt, aussen reich geschnitzt, innen mit einem schönen Beschlage ausgestattet und noch ziemlich gut erhalten. Der Hochaltar (Fig.96) ist um die Mitte des 17.Jahrh. errichtet und hat noch die alte Fassung. Zu ihm stimmen die beiden vorderen Seitenaltäre, welche jedoch schon eine neuere Fassung haben. An der Nord und Süd wand des Schiffes steht noch je ein aus der Zeit um 1700 stammender Seitenaltar (Fig.97). Auf jedem derselben ist ein Paar der in der Bauinschrift erwähnten Büstenreliquiare aufgestellt, das fünfte findet sich in der Sakristei. Die Kanzel stammt aus der Mitte des 18.Jahrh. und stimmt sehr gut mit der ganzen Einrichtung überein. Die Orgel

ist ebenfalls aus dem 18. Jahrh. Bemerkenswert ist ferner ein sehr schöner, schmiedeeiserner, gemalter Glockenhalter am Eingang zur Sakristei neben dem Hochaltar. An der Nordwand befindet sich eine wappengekrönte längere Inschrift, welche 1637 als Baujahr und Georg Jarch als Stifter der Kirche nennt. Sowohl die Kirchenschiffmauern als auch das Mauerwerk der beiden Türme sind in allen Stockwerken durch Schliessen zusammengezogen, jedoch sind kleinere bedrohliche Anzeichen eines weiteren Ausweichens zu konstatieren. Einzelne Mörtelrisse könnten ausgezwickt und mit Weisskalkmörtel auszubessern. Bei diesem Anlasse kann auch der herausgefallene Mörtel am Kreuzgewölbe im Turm ersetzt und die Figuren ausgekeilt werden. In dem Anschlusse des nördlichen Turmes an das Kirchendach sind Undichtigkeiten vorhanden, welche das Eindringen von Regen und Schneewasser in den Dachstuhl, Dachboden und die Gewölbemauer zur Folge haben, welcher Umstand sich schon durch die Feuchtigkeitsflecken vor und hinter dem Triumphbogen bemerkbar macht. Es ist daher dringend notwendig, eine Deckung mit Blech vorzunehmen, welche an die Turmwände hinaufgezogen werden muss. Die Dachdeckung wäre zu übergehen, der kleine Wimpel am Südturm gerade zu richten. Im Innern wäre die Färbelung in zwei Tönen durchzuführen, da die jetzt geblau und grüne Färbelung sehr unschön und fleckig ist. Die ganze Kircheneinrichtung befindet sich in sehr gutem Zustande und bedarf keiner Reparatur, jedoch ist eine sorgfällige Reinigung wünschenswert. Da in der Sakristei befindliche Büstenreliquiar wäre gegen den Holzwurm zu imprägnieren, das Glasfensterchen in der Brust wieder ordentlich einzusetzen und die Büste sodann auf einer Konsole an der inneren Kirchenwand anzubringen.

Slike: Fig. 96 gl. oltar

" 97 str. oltar.

MDZK: št.III.F.11,1.1912, str.154:Tätigkeitsbericht.

N cerkveni ladji je spominska plošča, ki pravi, da je bila c. zgrajena l. 1637(str.100)

Cerkev je zelo prostorna, dolga 20 klafter. Ima prezbitერი in ladjo.

Gl.oltar je bil narejen l.1642, kot pravi spominski napis. Poleg tega ima še 4 str. oltarje: desno M.B., levo sv. Jurija oba iz l.1641. Dalje na sev. stenih sv. Jodoci, na južni sv. Egidija. Zadnjega so prinesli iz opuščene c. sv. Egidija v Zidanem mostu.

V bližini oltarja sv. Jodoci je stal kip sv. Mihaela z tremi krogami ki se nanašali na kugo l.1682(str.102).

Pred gl.vhodom je predvežje.

Cerkev ima 4 zvonikov. Dvoje od teh so dobili l.1637. In sicer ~~manjši in veliki~~ ~~župnijski~~ veliki zvon in majhni zvon iz župnije Trbovlje.

Manjši srednji zvon je dobila župnija l.1678 iz delavnice Nicolaus Bosset v Celju.

Na poti k c.sv. Mihaela stoji 7 kapel, katere je dal zgraditi župnik Cobelli de Belmonte med l.1642 - 1648.

L.1840 je laški urar Martin Grastnik naredil zvonikovo repetirno uro.

Ign.Orožen: Das Bisthum und die Diöcese Lavant, 4.del.
1.1881, str.100-107.

Vel.oltar sv. Egidija iz porušene c.sv. Tilna v Zidanem mostu so prenesli l.1807 v p.c.sv. Mihaela.

Ign.Orožen: Das Bisthum und die Diöcese Lavant, 4.del, 1807
str.420.

Filiala, posvečena sv. Mihaelu. Fara Laško. Božja pot.

Orientacija pravilna. Cerkev leži na hribu v ⁿ~~m~~.viš. 445 m.

Viri in literatura: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant IV., Dekanat Tüffer, Graz 1881; Janez Krstnik Gajšnik: Compeditio totius Archiparochiae Tyberiensis Topographia, rokopis, Laško 1747; Stegenšek Avg.: Zgodovina pobožnosti sv. križevega pota. Maribor 1912 in v Voditelju XV ta leto 1912.

Cerkev je velika, božjetpota stavba. Sestavljajo jo: pravokotna ladja s portalno lopo, enako široki in visoki prezbiterij s posnetimi ogli ter visoka, prizmatična zvonika ob koncu ladje. Gradnja je kamenita, ometana. Streha cerkve je sedlasta, na južni padini opečna, na severni škrljeva. Cerkev je zanimiva mešanica gotike in renesanse.

Zunanjščina: Vso cerkev z zvonikom vred opasuje pristrešen talni zidec. Ladja in prezbiterij nista členjena, imata pa fino obdelane ogle iz kiesancev. Venčni zidec konveksnega profila obteka prezbiterij in ladjo ter se pne po robih visokega trikotnega fasadnega čela. Zvonika členi 5 zidcev v nadstropju. Zidci so žlebastega profila. Nad zadnjim zidcem se dvigajo trikotna čela, na njih stičiščih pa so nameščeni kameniti, žlebasti bljuvači.

Fasada: Je preprosta, poživilja jo le križno obokana lopa, ki sloni na 2 toskanskih stebrih. Glavni portal je pravokoten, s polkrožno zaključenimi vrati. Vrata sestavljajo dva trikotnaraat kanelirana pilastra ter enako oblikovani lok. V temenu loka je sklepnik s podobama angelske glaviice in listne maske, ostenje loka pa krake rozete. V zatrepih sta operotnični angelski glaviici. Nad portalom je napis: 16 TEMPLUM ARCHANGELICUM PROPIT IN ORIUM 37. , nad njim pa porfilacija, ki prehaja v vežin obok. Vratnice so dragoceno rezljarsko delo. Upodobljeni so fruktoni, angelski glaviici

in listni maski. Rob ima podobo zelo razgibanega hermejskega stebra, okrašenega spodaj z listno masko in angelsko glavico. Vse prepleta ranobaročno trakovje. Nad vhodno vežo je okroglo okno, v trikotnem čelu pa urna kazalnica.

Severna ladjina stena ima dve zelo visoki, ostroločni okni s poševnim ostentjem^{em} ter v sredini pravokoten portal, okrašen s polrozetami, spodaj, v sredini podbojev ter preklade pa z okroglimi rozetami.

Južna ladjina stena ima dve enaki okni ter podoben, le nekoliko bogateje profiliran portal. Ob zapadnem robu te stene je peščenčevo ploščo vrezana sončna ura z letnico 1637.

Prezbiterij ima po eno okno v obeh podolžnicah ter zgoraj vzbočeno manjše okno v zaključnici. To okno je manjše, ker je vidna sled prvotnega pokroglega okna.

Južni zvonik : V zapadni steni ima preporst, pravokoten portal z nadsvetil obokom ter grbom v katrušastem okvirju, predstavljajočim srce, prebodeno s 7 meči. Sledijo 4 pravokotne line ter biforne zvonove line, polkrožno zaključene in ločene s slopom. Južna stena ima v pritličju pravokotno okno s kvadratno mrežo. 4 line ter zvonove bifore. Vzhodna stena je enako organizirana, le da nima v pritličju okna.

Severni zvonik: Vzhodna stena ima v pritličju manjše pravokotna okno z gotsko mrežo, 4 line ter zvonove bifore. Severna stena ima 4 line in zvonove bifore, zapadna stena ima manjše pravokotno okno z gotsko mrežo, 4 line ter zvonove bifore. Na strani cerkve imata oba zvonika zvonove bifore. Zvonika se v detajlih gradnje nekoliko razlikujeta in sta jih mogoče res vidala dva mojstra, vendar bistvenih razlik ni,

Notranjščina: Tlak je kamenit. V ladji so plošče postavljene pravokotna,

v prezbitერიju diagonalno. Pevska empора je vidana in počiva na 2 mogor-
 enih toskanskih stebrih in 2 križnih obokih. Levi obok zavzemajo kamnite
 stopnice. Kor je tlakan z opeko ter ima kamenito balustradno ograjo. Na
 ograji so vrezani na dveh mestih: mali grb s 3 pikami, letnica 1641, in
 črki S. S. ter H. S. Ladjine stene členi 5 parov pilastrov, ki nosijo banja-
 sti obok z zelo plitvimi sosvodnicami. Slavolok je polkrožno zaključen.
 V temenskem sklepniku ima napis: 1637/ IHS / A B. Prezbitერიj pokriva banja
 s 5 pari sosvodnic, ki počivajo na profiliranih, trikotno zaključenih
 konsolah, katere krasijo školjke. Po svoji nepravilnosti je zanimiv obojni
 zaključek prezbitერიja. V zakristiji obeh zvonov vodita pravokotna portala,
 katerih severni del ima železna, še gotosko koncipirana vrata v podobi angle-
 škega križa, južna pa zgoraj posnet rob. Zakristiji sta križno obokani.
 Ona pod severnim zvonikom, ki služi kot shramba, je opečno tlakana, ona
 pod južnim pa kamenito. Vhod v severni zvonik je iz prezbitერიja tik za
 slavolokom, v južnega pa po polžastih stopnicah iz zakristije. Tu so tudi
 kamnite stopnice, ki vodijo na prižnico in katere spremlja lepa, kovana
 ograja z lipovimi listi. Nadstropji obeh zvonikov se odpirata z malimi
 pravokotnimi okni v prezbitერიj. Vsa notranjščina je neokusna pobeljena.
 V prezbitერიju se na južni steni vidijo sledovi fresk, ki so predstavljale
 le vrsto apostolov, postavljenih vsak v svojem okvirju. Očitna gotoska tra-
 dacija! V severno ladjino steno je vridana pravokotna napisna plošča v
 lepem, plastičnem karsaškem okvirju z laškim župnijskim grbom zgoraj. Latinski
 napis govori o nastanku cerkve ter se glasi: Anno Salutis 1637. Ferdinando
 III. Imperatore, Deo devotus Georgius Jarch, singulari quodam divini
 Numinis impulsu, in honorem S. Michaelis Archangeli tempulum hoc juxta
 haec, quae Deo dedicavarat, bona in ipso summo Olivarum montis vertice, a
 fundamentis, bienno ante obitum ejus erigere incepit, unde Archangeli

propitiis et favoribus excito undique miro Christianorum concursu, piorum elargitionibus, et operam Dni. Michaelis Pentisch, et Jacobi fratris praefati Jarch feliciter absolutum fuit; deinde Reliquiis SS. Relati, Felicissimi, Luciani, Manusueti et Mutiani Martyrum a Rdo. Dno. Michaeli Wolich Archidiacono et Tyberiensi Parocho, qui foundationem fieri concesserat et promoverat, ditatum, cunctis fidelibus Archangelicum factum est propitiatorium. In quarum rerum memoriam Don Joannes Chrysostomus Cobell: Episcopus Rosonensis S. C. M. consiliarius, hujus filialis et Tyberiensis Ecclesiae Praelatus, qui sua munificentia praedicta ex sacras Reliquias in daeuratis Bustis collocavarat, ac septem asbrae Passionis Stationes fundaverat, hoc epitaphium fieri fecit anno 1648.

Vratnice glavnega ~~zidnjak~~portala so iz notranje strani izredno lepo okroane, medtem ko so ostale vratnice preprostejše.

Oprava: Glavni oltar je iz l. 1642. Napis na predelli se glasi: Mysterio revaluationis archangelicae ara haec divi Michaelis Archiducis coelestis curiae votis et oblationibus piorum fabricata, dicata et consecrata anno Dni 1642. Menza je ~~z~~ lesena ter s tabernakljem vred i iz konca 18. stol. Nastavek je impozanten primer zlatega oltarja. Predela se iznad menze voluta-sto razvije na strani ter nosi na vsaki strani pa 2 z angeliskimi glavami okrašeni kⁿoli. Nastavek tvorita po 2 uvita stebra, okrašena v spodnji tretinji s fruktoni, zgoraj pa oviti s sadnimi trakovi, ter golšasta, ravna greda, katero krasita dve uviti čelni krili. Atiko znova okvirjata uvita stebra in ravna, golšasta greda, nad njo pa se dviga atektonski nastavek z lambrekini, katerega flankirata voluti. Tudi atika ima dve čelni krili, razmeščeni na vsaki strani nastavka. V osi oltarja sta glavna dolbina, ki je polkrožno vzbočena ter štirilist v atiki. V glavni dobini je kip Mihaela s tehtnico in vihtečim plamenastim mečem, v atiki Bog Oče, na

nastavku pod volutastim baldahinom pa angel R. fael. Mihaela flankirajo 4 ~~xxx~~ arhangeli, na glavni in atični gredi pa je 8 manjših efebov in angelov. Ves oltar je bogato obložen z ornamenitko hrustančevja, krogličevja, fruktoni, glavicami itd. Postna podoba, o. pl., predstavlja arhangela v boju s padajočim hudobcem. V spodnjem delu je popolnoma uničena ter je delo 19. stol. Pred oltarjem visita venčni luči v podobi letajočih angelov, katerim močno frfota ~~xxx~~ obleka. Luči sta istočasni z oltarjem.

Stranska oltarja sta posvečena MB in Juriju. Sta enaka in postavljena l. 1641. Imata kameniti, originalni menzi. Predella na obeh koncih izstopa, tovrstna podstavka za uvita stebra, ki nosita golšasto gredo. Oltarja imata krili, ki tvorita spodaj podstavka z-a kipi, zgoraj pa nekake baldahine. Na glavni gredi sta majhni, uslošeni čelni krili. Atika je demotiv nastavka. Ima čelni krili z angeloma. Kipi na Marijinem oltarju: v glavni dolbini MB z Otorkom in žezlom, ob straneh Matevž (Filip) in Janez (Jakob) Ev., v atiki Oznanjenje ter ob strani 2 svetnici brez atributov. Na vrhu kip svete kraljične. Kipi na Jurjevem oltarju: v glavni dolbini i Jurij na konju ubija zmaja, ob straneh Rok in Sebastijan, v atiki Oljska ~~xxx~~ gora s spečimi ~~apostoli~~ apostoli, ob straneh dva sveta kneza (Mavricij in Ahacij), na vrhu sv. Florijan. Bogata ornamentika! Jermenje z akantovimi brstiči preraščavse dele oltarja ter se uvija tudi po stebrih. Kanonski tabilici sta iz 2. pol. 18. stol.

Ob ladjinih stenah sta še dva oltarja, posvečena Joštu in Iliji. Prvi ima originalno kamenito menzo ter zelo razgibano pr delo, ki prostor pred seboj direktno objema. Stebra nadomeščajo po dve vsaksebi postavljeni z akantom okrašni voluti. Greda se tlorisno ravna po predelli. ~~Atika~~ Atika je a tektonska ter jo oklepata voluti. Iz temena ji poganjata dve izredno močni akantovitici, ki se ob oltarju uvijata navzdol. Nad plastiko sv. Jošta je baldahin z lambrekini, izpod katerega visi zastor, katerega razgirnjata dva plava jočputa. To skupino flankirata dva sv. duhovnika, Ignacij in Valentin.

Na gredi nad baldahinom so operotnične angelske glavice, na straneh pa dva figuralna, doprsna relikviarja sv. Mutijana in Mansuetuda. V atiki se prikazuje Bog Oče v oblakih, obdan id žarkov. Oltar kaže zanimivo mešanico slogov, Relikviarja sta iz ca 1640, ostali oltar pa iz opuščene cerkve pri Zidanem mostu. Menza je starješa, originalna. Ker je za ta oltar preozka, so dostavljeni leseni ostaniki oltarjeve menze. Predella je dvakrat stopnjevana v prostor. Na njej počiva arhitektura po dveh stebrov, ki nosi tlorisno enako razvito grado, ki pa se pojavlja samo na stebrih. Na gredi počivata čelni krili, ki se v ozadju nepr kinjeno pneto preko osrednje slik. Na gredi sta relikviarja sv. Felicissima in Ludišana . Oltarni krili sestavlja izredno bogat akantus, ki ustvarja nekake vrtnice, iz katerih izhajajo na vse strani. Tudi vrh oltarja zavzema bujen akantus, ki raste proti temenu čelnega loka. Slika titularnega svetnika je močno ledirana, spodaj raztrgana ter skoraj nespoznavna. Svetnik zre v angelsko prikazen, ostalo je nerazložno. Oltar je nekako iz l. 1700. Na tem prinešenem oltarju se nahajajo ostanki x prejšnjega oltarja sv. Križa. Ti ostanski obsegajo: veliki korpus, 2 klečeča angela s svečniki ter kipa sv. Lucije in Franca (Valentina?) Ksaverija. Vse plastike so izdelki sredine 17. stol. Križani še kaže močne gotske reminiscence- Konvulzivno odprta usta, gotsko trnjevo krono, trpeči izraz obraza, manieristično tretirano draperijo z zanimivimi gubami ob levem boku. Pod Kristusovimi nogami se prikazuje operotnična angelska glavica, še niže pa volutasta konsola. Na menzi stoji mali, železni Križani z Marijo in Janezom Ev. Je dobro delo sredine 18. stol. Jsto velja za vse 3 kanon-tablice ter 4 lesene svečnike. Prižnica je preprosto, poznobaročno delo. Trabušasto ograjo krasi rokokojska ornamentika, baldahin pa dve asimetrični vazi ter na vrhu angel s pozauno. saj so se rokodelske formalne tradicije trdno držale baročnih vzorov. Orglje je izdelal l. 1855. Alojz Hörbiger iz Maribora. Križev pot je kolorirani

italijanski bakrotisk iz dobe ca 1800. Okvirji so zgoraj okrašeni z lovorjevo girlando in mašno ter so iz začetka 19. stol.

Kropilniki: Desni pri gornjih vratih stoji na stebru, katerega bazo in steblo krasijo palmeta z zavihanimi listi pod okroglim bazenom. Bazen sam tudi poživiljajo en relief izdelani palmetni listi.

Levi počiva na železnem obroču. Izdelan je iz marmorja. Krasijo ga hrastovi listi.

Kropilnika pri straniskih portalih sta piščalasta, odnosno školjkasta. V zakrstiji stoji amara iz časa nastanka cerkve ter na njej relikviar sv. Relata, enak preje opisanim. Zanimiv je tudi kovan stenski svečnik.

Oprema: Ničesar omembe vrednega.

Zvonik: V zvonikih sta dva zvonova: v severnem je železen, brez napisa; v južnem pa velik z napisom: ANNO 1649 HAT MICH NICOLAUS BOSET GOSSEN. DER KIRCHVARTER KLOKHEN BIN ICH GENANDT MIT MEIN STIM UNDT IHR GEBET THUE ICH DEM TEUFFEL SAMT SEINEN ANHANG WIDERSTANDT, ter: CONTINE MANUM TUAM DOMINE NE PERDAS POPULUM TUUM IN AFFLICTIONE CLAMANTE. Zvon krasijo 6 okroglih reliefov.

Podstrešje: Vboki so kameniti. Severni zvonik je ometan nekoliko ša na današnji njem podstrešju, medtem ko južni ni.

Resume: Cerkev je bila zgrajena med leti 1637 in 1641 ter opremljena do naslednjega leta. Taka je, razen zadnjih oltarjev v ladji, ostala do danes. Ob poti, ki vodi k cerkvi je laški nadžupnik Janez Krisoston Cobelli de Belmonte postavil med leti 1642 in 1648 7 kapel Križevega pota. Od teh so ohranjene danes še 4.

Okolica: Cerkev obdaja ovalen plato, katerega je nekoč obdajalo obzidje, danes pa le eskarpa. Pri zapadnem vходу se nahaja na podstavku kip angela Azraela z narobe obrnjeno bakljo. Je umetno-obrtni izdelek iz umetnega kamna. Večinoma je bila skarpa nanovo zgrajena l. 1856. Na platu poleg cerkve stoji lepa, velika lipa.

Konservatorske opombe: Škriljeva polovica cerkvene strehe je v zelo slabem stanju. Vsa notranjščina, ki je precej zanemarjena, je ~~partex~~ potrebna temeljite obnove, da bi zaživela polno umetnostno življenje.

Ostalo: Prva kapela: Velika, opečna gradnja, opečna piramidasta streha, na vrhu stolpič z navčkom. Zadnja stena je polna ter kaže na hrbtni strani sledove slikarije v polkrožno zaključenem okvirju. Ostale stene so ločno odpirajo ter stoje na dveh zidnih slopih. Zidana menza je konkavno oblikovana, nad njo v polkrožno zaključeni niši kip sv. Mihaela, preprosto leseno delo iz 19. stol. Okoli niše je naslikan oltarni naštavek, preprosto v baročni tradiciji držano delo že iz 19. stol. Kapela je po vsem videzu sodeč mlajša od ostalih kapel, ali pa vsaj popolnoma prezidana.

Druga kapela: Velika, gradnja kamenita, piramidasta streha opečna. Kapela se spredaj odpira s polkrožno zaključenim lokom, ostale stene so polne. Notranjščino obteka profiliran videc ter pokriva kupola. Oltarna menza kamenita. Nad njo se na zadnji steni nahaja fresko slikarija, ki predstavlja deizisno skupino v lorberjevem okvirju pravokotnega formata. Freska je zelo dobro delo, na žalost pa močno poškodovano. Je iz 1. pol. 18. stol. Janez Evangelist ima portretne poteze ter je mogoče naročnik slikarije. Tretja kapela: Je podobna drugi. Freska predstavlja "Padec pod križem", ko pomaga Jožef Arimatejski nositi križ. Slikarija je manj kvalitetna kot prejšnja ter pod podpisov obiskovalcev močno poškodovana. Je iz 1. pol. 18. st. Četrta kapela ima frasko "Trnjevega kronanja". Slikarija je skoraj

rokodelska in gotovo najslabša od ohranjenih. Posebno oba rablja sta že skoraj karikaturi. Tudi ta slikarija je od podpisov močno poškodovana. Je iz 18. stol., vendar mlajša od prejšnjih.

Pod četrto kapelo je v gozdu nad kolodvorom kamenito znamenje stebrastega tipa. Je izredno kvalitetno delo iz sredine 17. stol., polno ornamentike, katerega pa na žalost nisem našel in ga zato ne morem opisati.

Opomba: Znamenje pod cerkvijo je stebrasto in iz peščenca. Ima okroglo bazo, kvadraten, zgornjaj zaobljen podstavek, nato bazo s pristrešnimi gornjimi robovi, okrašeno z velikimi 4-listnimi renesančnimi rozetami, sledi kvadraten steber, katerega zapadna stran je skoraj uničena (ohranjena je zgornja operotničena angelska glavica), severno stran krasí okrogla rozeta z IHS v sredini, nato vaza z 2 cvet^{oma}~~oma~~, med katerima plava glavica, nakar sledi operotničena angelska glavica, na vzhodni steni, ki je močno uničena je pa spodaj uničena rozeta, nato skoraj uničena vaza in končno operotničena angelska glavica, južna stranica pa ima rozeto, akantasto vejico in operotničeno angelsko glavico. Nato sledi pristrešen talni videc in "kapelica" s 4 pps polji, katere ob gornjih oglih krasita po 2 glavici, sledi videc in kot zaključek kamenita strešica z malo čebulico. Peščenčasto znamenje je iz ca 1640 in je zelo kvalitetno ter pomembno delo naše renesanse. Je pa močno ruinozno, ker je kamen dotrajan in se esipuje. Potrebno je utrditve in restavracije. Križev pot je bil postavljen med leti 1642. in 1648. ta je obsegal 7 kapel, od katerih so ohranjene še 4. Cerkev je bila renovirana l. 1884., vrata pa leta 1927. od Miloša Hohnjeca.

J. Curk: Celjska topografija (Laško), rkp. str. 32-35, zapiski 1961.

DUŠA, LE POJDI Z MANO

Šmihel nad Laškim

O slovenskih božjih poteh piše Franci Petrič

Nad desnim bregom Savinje se pri Laškem dviga 445 metrov visok hrib, ki je dobil ime po svetniku, kateremu je posvečena ena najlepših cerkev na Štajerskem in v Sloveniji. Umetnostni zgodovinarji pravijo, da sodi med najpomembnejše kulturne spomenike v porečju Savinje, saj se ponaša z izredno kakovostno arhitekturo in opremo. Gospodujoča lega nad starodavnim Laškim daje cerkev sv. Mihaela zares veličastno podobo in posebno privlačnost. Pravijo, da je kakor čuvar mesta in vse kotline. Tisti, ki

Na poti k cerkvi

v toplicah iščejo zdravja, dobro poznajo to svetišče, a tudi mnogi poznavalci lepe umetnosti zaidejo sem. Najbolj pa je znana vernim prebivalcem laške in okoliških župnij, saj je ta cerkev že od vsega začetka božjepotni cilj častilcev svetega nadangela Mihaela, ki skupaj z drugima dvema, Gabrijelom in Rafaelom, goduje predzadnji septembrski dan.

Marsikje na Slovenskem se je še ohranila molitev k nadangelu Mihaelu s prošnjo, naj verne varuje pred napadi hudega duha. Mihael velja za bojovníka in zmagovalca nad hudimi duhovi, odpadlimi angeli. Zato ga še danes častimo in kličemo za varuha vere. V prvih stoletjih krščanstva in ob pokristjanjevanju narodov so njemu v čast posvečali tista svetišča in kraje, kjer so nekoč častili poganske bogove. Tako so hoteli pokazati moč pravega Boga. Kraji in cerkve, povezane s svetim Mihaelom, zato sodijo med najstarejše. Svetega Mihaela ponavadi umetniki upodabljajo z ognjenim mečem in tehtnico, s katero »duše vaga«. Marsikje so prav njemu posvetili tudi kostnice in tako je postal Mihael naenkrat še zavetnik umrlih duš.

Cerkev sv. Mihaela so začeli zidati, kakor pove plošča nad stranskim vhodom, ki jo je dal leta 1648 vzidati laški župnik in naslovni škof Janez Cobelli de Belmonte, leta 1637. Tamkajšnji posestnik Jurij Jarh se je odločil, da bo dal v hudih

časih, ko so slovenske kraje pestile nalezljive bolezni in je bilo tudi pri nas čutiti posledice dolgotrajne tridesetletne vojne v Nemčiji, postaviti cerkev v čast zmagovalca nad hudim duhom in varuha duš. Na praznik prikazanja sv. Mihaela, 8. maja tega leta, v času župnika in arhidiakona Mihaela Voliča, so blagoslovili temeljni kamen. Čez dve leti je dobrotnik Jurij Jarh umrl, zato sta njegovo delo nadaljevala njegov brat Jakob in Mihael Penič iz Laškega. Prihajali pa so tudi darovi z vseh strani, od blizu in daleč. Pri kopanju temeljev so gradbeniki našli na velikansko kost — lopatico. To so razumeli kot posebno božje znamenje in nadaljevali gradnjo. Ko so cerkev končali, so vanjo obesili tudi izkopano kost. Do danes se je, žal, izgubila.

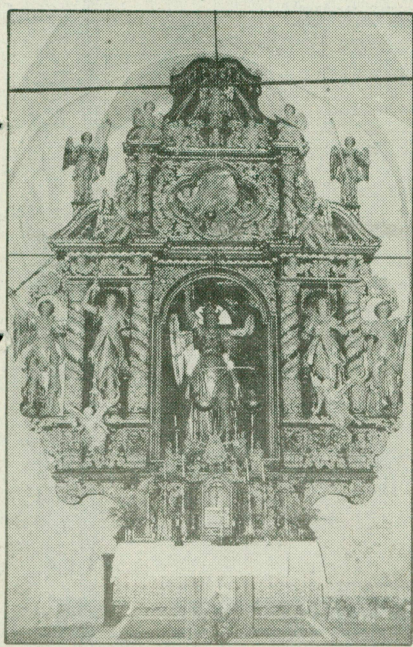
Kakor so razkošno zastavili gradnjo cerkve, ki jo krasita dva mogočna stolpa, so bogato opremili tudi notranjščino. Ob bleščeče obnovljeni zunanjščini sicer oltarji, kljub pozlati, na obiskovalca, ko vstopi v cerkev, ne delujejo tako mogočno, a vendarle je na vseh štirih, posebno na glavnem in prvih dveh stranskih, zbrano toliko rezbarskega okrasja, da se oko kar nekaj časa »pase« po njih in človek hitro pozabi na pobožnost. V glavnem je kakšnih štirideset angelov različnih zborov in še več angelskih glav. V nadnaravni velikosti sredi tega značilnega tipa baročnega »zlatega« oltarja stoji sv. Mihael z mečem in tehtnico. Pozornost pritegne tudi kip Matere božje nad tabernakljem, kar pove, da so tu vedno izkazovali češčenje tudi Mariji. Vsa bogata oprema, ki jo je nekoč dopolnjevala še stenska slikarija, a so jo pozneje prebe-

Sv. Mihael

lili, je kljub sedanjemu slabemu stanju, ki je posledica slabe skrbi v preteklosti, zares enkratna in je morala narediti na romarje, ko so prihajali sem, izjemen vtis prave nebeške slave.

O nekdanjih in sedanjih romanjih k sv. Mihaelu je ohranil zapis domačin iz Laškega prof. Miloš Rybař. Zaradi romarjev je dal med 1642 in 1648 laški župnik in naslovni škof Cobelli postaviti sedem kapelic križevega pota. Ohranile so se še štiri, zadnja je posvečena sv. Mihaelu in ima zvon, na katerega zazvonijo romarji, ko pridejo sem. Nekoč so prihajali s Kranjskega (npr. iz Šentjerneja na Dolenjskem) in Hrvaškega. Še pred vojno je bilo na šmihelsko nedeljo (zadnjo v septembru) vse polno romarjev po poti od Laškega do cerkve. Tudi dandanes na ta glavni shod pridejo od vsepovsod. Pri domačinih ima sveti Mihael posebno čast, zato so vselej radi otrokom dajali njegovo ime. Šmihel s cerkvijo pa pomeni nekakšen simbol, na katerega so ponosni, kjerkoli že zdaj žive, zato se tudi zelo radi vračajo. Kdor obišče ta kraj (po asfaltni poti čez Strmco ali peš iz Laškega) jim bo prepričan pritrdil: tu je zares lepo.

Glavni oltar